

Огляд методології

Дослідження зосереджене на Бородянці, адміністративному центрі громади, а також включає порівняльний аналіз навколишніх сіл - Дружні та Загальців. Загалом у цих трьох населених пунктах проживає 62% населення громади. Дослідження проводилося з використанням змішаних методів у три етапи:

Етап І: 3-4 по 11 березня 2024 року за допомогою напівструктурованого опитувальника було проведено 6 інтерв'ю з ключовими інформантами (КІ), що представляють державні та неурядові організації, для вивчення місцевої специфіки.

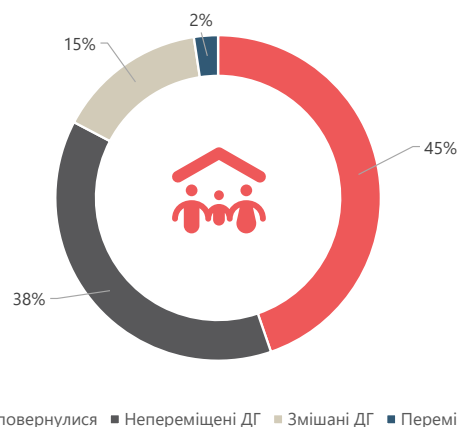
Етап II: З 14 березня по 5 квітня 2024 року за допомогою структурованого опитувальника було проведено 887 інтерв'ю з домогосподарствами в Бородянській громаді. У Бородянці, Дружні та Загальцях застосовувалася стратифікована випадкова вибірка. Ці населені пункти були обрані за їхньою спільною характеристикою як найбільш заселені в громаді. Для розрахунку величини вибірки на рівні населеного пункту за основу бралася кількість населення, надана органами місцевого самоврядування (ОМС), за підрахунками станом на січень 2023 року. Довірчий інтервал складає 95% з граничною похибкою в 5% на рівні населеного пункту. В опитуванні взяли участь 369 домогосподарств у Бородянці та 513 - у сільській місцевості (258 в Дружні та 255 в Загальцях). Для точного відображення агрегованих даних зі всіх населених пунктів під час аналізу даних були застосовані вагові коефіцієнти. Хоча зібрані дані є репрезентативними на рівні населеного пункту для всіх категорій населення, в аналізі першочергово робиться акцент на порівнянні груп населення з різним досвідом переміщення на рівні громади, тому їх слід трактувати як індикативні, а не репрезентативні. Протягом цього часу також було проведено три обговорення у фокус-групах (ОФГ): два особисті ОФГ за участі ВПО з інших регіонів та осіб, що повернулися, а також одне ОФГ в онлайн форматі за участі жителів Бородянської громади, які виїхали за кордон, визначених шляхом цільової вибірки з числа учасників Лонгітюдного дослідження українських біженців та осіб, що повернулися, проведеного ІМРАСТ. Згода учасників була отримана під час проведення 23 раунду збору даних¹³. Також було застосовано метод відбору респондентів за принципом «снігової кулі».

Етап III: 5 червня 2024 року Ініціатива REACH провела живу Спільну аналітичну сесію за участю семи представників ОМС Бородянської громади, щоб погодити попередні результати дослідження та доповнити кінцевий звіт розумінням місцевої специфіки.

ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Результати дослідження засвідчили, що населення громади складається з домогосподарств з різним досвідом переміщення, як показано на Рис. 1. До складу близько половини (45%) опитаних домогосподарств входили лише особи, що повернулися, тоді як більше третини домогосподарств (38%) склалися з осіб, які проживали в громаді під час ведення активних бойових дій. В кожному шостому ДГ (15%) були особи з різним досвідом переміщення, зокрема особи, що повернулися, і непереміщені особи.

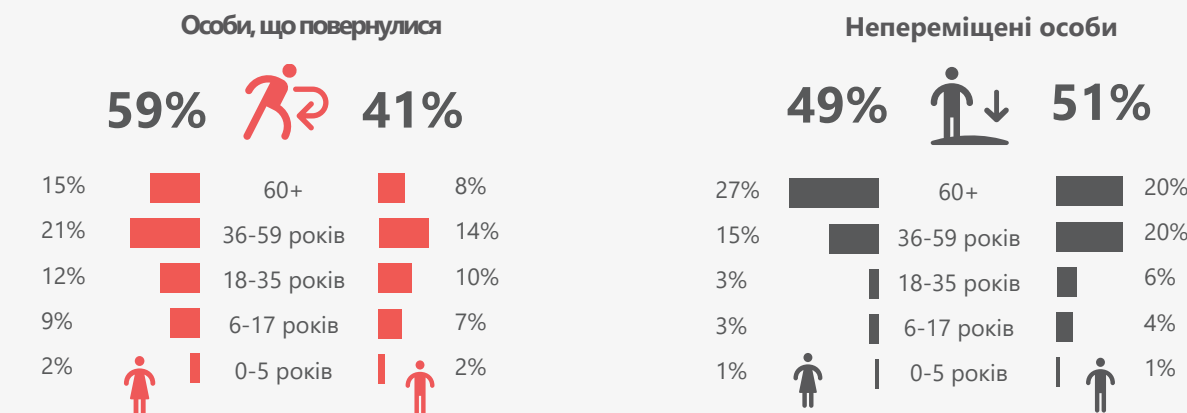
Рисунок 1: Розподіл опитаних ДГ, за статусом переміщення

На рівні окремих членів домогосподарств більше половини (58%) респондентів у Бородянці, Дружні та Загальцях зазначили, що виїжджали з місця свого постійного проживання з початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року та повернулися назад. Водночас 40% опитаних були жителями громади, які ніколи не покидали своїх населених пунктів. І лише незначну частку (2%) складали ВПО, які перемістилися з інших регіонів України¹⁴.

Результати дослідження показали, що **молоді здорові люди, зокрема жінки, були більш схильні виїжджати із зони активних бойових дій, тоді як люди старшого віку переважно залишалися протягом цього періоду**. Рисунок 2 ілюструє нерівномірний гендерний розподіл серед осіб, що повернулися, тоді як серед непереміщеного населення розподіл за гендерною ознакою є практично ідентичним. Середній вік осіб, що повернулися, становив 39 років, тоді як серед непереміщеного населення він сягав 53 років. Окрім цього, категорія непереміщених осіб продемонструвала більшу вразливість порівняно з особами, що повернулися: частка осіб старше 60 років серед непереміщеного населення була вищою, аніж серед осіб, що повернулися (37% і 19% відповідно), так само як і тих, хто мав хронічні захворювання (35% і 20% відповідно) або інвалідність (13% і 7% відповідно).

Рисунок 2: Опитані жителі громади, за статусом переміщення

У змішаних домогосподарствах часто поверталися жінки працездатного віку та діти, тоді як чоловіки від 36 до 59 років та особи старшого віку переважно не виїжджали з громади під час ведення активних бойових дій. Середня кількість осіб у змішаних домогосподарствах (4,0) зазвичай була більшою порівняно з непереміщеними домогосподарствами (2,7) та домогосподарствами, що повернулися (2,3).

Більшість домогосподарств, що повернулися, (74%) та окремих осіб, що повернулися (68%), з числа змішаних домогосподарств були переміщеними протягом 1-3 місяців і найчастіше переїжджали до іншої області в межах України. Згідно з отриманими даними, відновлення Збройними Силами України контролю над Бородянською громадою було основною причиною повернення для 90% домогосподарств, що повернулися, та 90% осіб, що повернулися, з числа змішаних домогосподарств. Возз'єднання із сім'єю також було важливою передумовою для повернення осіб з числа змішаних домогосподарств (43%).

Розрахунок кількості населення після повернення Бородянки під контроль України в квітні 2022 р.

Під час Спільної аналітичної сесії представники ОМС повідомили, що до ескалації війни в лютому 2022 року в Бородянці проживали 14 000 жителів. За словами представників ОМС, у квітні 2022 року близько 2 300 осіб зареєструвалися для отримання соціальної та гуманітарної допомоги, зокрема ті, хто проживав у громаді під час російської окупації. Хоча існує брак інформації про кількість населення в громаді у той час, представники ОМС вважають, що переважна більшість жителів виїхали з населеного пункту під час окупації. Згідно зі свідченнями учасників Спільної аналітичної сесії найбільш вразливими та немобільними були непереміщені особи, переважно люди похилого віку і люди з інвалідністю, а також ті, в кого не було власного транспорту, про що свідчать їхні звернення по допомогу після відновлення Україною контролю над громадою у квітні 2022 року.

ДОСТУП ДО ОСВІТИ

У Бородянській громаді переважна більшість дітей з опитаних домогосподарств (97%) здобувала формальну освіту. Відсоток зарахованих на навчання у школах дітей був однаково високим серед осіб, що повернулися, і серед непереміщених жителів як в Бородянці, так і в сільській місцевості. Окрім цього, 97% дітей навчалися очно або в змішаному форматі¹⁵. Схожа тенденція спостерігалася у всіх населених пунктах і стосувалася як непереміщеного населення, так і тих, хто повернувся.

Під час ОФГ ВПО зазначали, що діти з їхніх домогосподарств зараховані на навчання в місцевих школах та дитячих садках. Учасники з числа ВПО висловили задоволення якістю освіти у школах громади:

«Моя старша внучка навчається в школі очно в цій громаді в Дружні, менший ходить в садочок. Я задоволена якістю освіти».

- ВПО з Дружні

Однак доступність освітніх закладів для дітей у сільській місцевості була помітно нижчою. Результати дослідження з профілювання показали, що у сільській місцевості 38% дітей, які повернулися, відвідували школи у населених пунктах, що не були місцями їхнього постійного проживання, порівняно з 20% непереміщених дітей. За офіційними даними, в громаді пошкоджені 10 з 14 закладів середньої освіти¹⁶, що **свідчить про довгостроковий характер перешкод до отримання освітніх послуг у Бородянській громаді після окупації і необхідність добиратися до шкіл в інших населених пунктах.**

«В мене двоє дітей, які навчаються у школі. У нашому селі розбомбили школу, тому діти вимушені їздити на навчання в сусіднє село. Навчання змішане. Вони навчаються в другу зміну з 12 до 17. Дітям не подобається інша школа, є проблеми з адаптацією.»

- Особа, що повернулася в Загальці

% дітей (від 3 до 17 років) з опитаних ДГ, які відвідують школу в населених пунктах, що не є місцями їхнього постійного проживання, за статусом переміщення та місцем постійного проживання

Діти, які повернулися в Бородянку 11%

Непереміщені діти з Бородянки 16%

Діти, які повернулися в сільську місцевість 38%

Непереміщені діти в сільській місцевості 20%

Під час ОФГ особи, що повернулися, звернули увагу на проблеми, пов'язані з доступом до освіти та позакласних занять, зокрема на:

Обмежену залученість дітей до позакласних занять порівняно з періодом до повномасштабного вторгнення через навчання у другу зміну¹⁷

Переривання навчального процесу через повітряні тривоги, у зв'язку з чим батьки змушені забирати дітей з початкової школи

Переповнені школи через руйнування навчальних закладів, що призвело до труднощів з інтеграцією та погіршення якості освіти для деяких дітей у нових школах

«У мене менший син навчається у 8 класі в цій громаді... Школа переповнена, важко вчитись в другу зміну. На додаткові заняття вже немає часу... Через постійні тривоги багато незручностей, бо батьки учнів молодших класів повинні їхати забирати дітей, деякі з сусідніх сіл».

- Особа, що повернулася в Бородянку

ДОСТУП ДО МОЖЛИВОСТЕЙ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗАСОБІВ ДО ІСНУВАННЯ

Попри тимчасовий виїзд з громади особи працездатного віку, що повернулися, частіше зазначали про своє працевлаштування на місцевому ринку праці, аніж непереміщені жителі. Як показано на Рисунку 3, найбільш помітною ця тенденція була в Бородянці, де 70% осіб, що повернулися, повідомили про офіційне працевлаштування порівняно з 50% непереміщених осіб, які, за даними, мали вищий профіль вразливості ще до повномасштабної війни. Під час ОФГ, особи, що повернулися, зазвичай зазначали, що продовжують працювати на довоєнній роботі або знайшли іншу роботу, в основному в охороні здоров'я, сільському господарстві або в сфері надання державних соціальних послуг, або ж відкрили власний малий бізнес. Попри ці зусилля більшість учасників ОФГ, що повернулися, повідомили, що стикаються з довгостроковими фінансовими труднощами ще від початку переміщення.

Частка офіційно працевлаштованих осіб, що повернулися (56%), була меншою у сільській місцевості порівняно з Бородянкою. Учасники ОФГ, що повернулися, відзначили нестачу робочих місць у громаді загалом, зокрема через пошкодження місцевих промислових і торгових підприємств.

Рисунок 3: Ситуація з працевлаштуванням осіб працездатного віку станом на березень 2024, за статусом переміщення та місцем постійного проживання

Половина KI (3 з 6) відзначила масштабну трудову міграцію з громади до сусідніх міст Бучі, Ірпеня та Києва, пов'язану з браком робочих місць на місцевому ринку праці, який повномасштабне вторгнення лише погіршив. Згідно з отриманими даними, більше третини працевлаштованих осіб, що повернулися, працездатного віку та майже половина непереміщених осіб в Бородянці були працевлаштовані за межами громади, а в сільській місцевості ця частка була ще більшою. Така тенденція трудової міграції акцентує увагу на **труднощах, з якими стикаються жителі громади під час пошуку роботи, незалежно від їхнього статусу переміщення, і які змушують їх шукати можливості працевлаштування в інших громадах.**

% осіб працездатного віку, які повідомили, що працюють за межами Бородянської громади, за статусом переміщення та місцем постійного проживання

Повернулися в Бородянку	35%
Непереміщені особи з Бородянки	44%
Повернулися в сільську місцевість	56%
Непереміщені особи з сіл	61%

Результати ОФГ також вказали, що ВПО зіштовхуються з труднощами в контексті пошуку можливостей працевлаштування на фоні втрати доходу чи необхідності орендувати житло через переміщення. Частина учасників стикнулася зі зменшенням виплат ВПО з 1 березня 2024 року¹⁸, що стимулювало деяких шукати працевлаштування активніше, але також викликало побоювання щодо фінансової спроможності покрити свої базові потреби в довгостроковій перспективі.

«Минулого місяця мій онук і я отримували виплати ВПО, тому спільно витрачали кошти на продукти. Цього місяця якщо онуку не будуть платити виплати, то я не знаю, що буде. Одяг ми не купували, лише продукти».

- ВПО з Бородянки

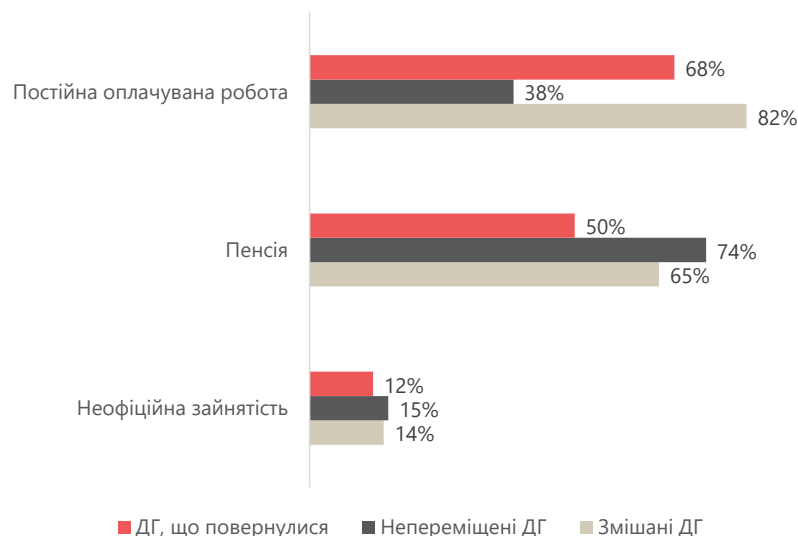
Вплив війни на динаміку ринку праці: думки представників ОМС

Під час Спільної аналітичної сесії представники ОМС зазначили, що трудова міграція була звичним явищем для жителів Бородянської громади ще до повномасштабного вторгнення. Як було згадано, у громаді працює лише незначний відсоток молоді, тоді як більшість добирається на роботу в сусідні громади або до Києва. Хоча й кількість малого бізнесу в громаді зросла після відновлення контролю України, закриття великих підприємств внаслідок активних бойових дій призвело до втрати можливостей знайти роботу, що, за даними, посилює тренд трудової міграції. Водночас представники ОМС відзначили дефіцит насамперед чоловічої робочої сили на місцевому ринку праці, зокрема через проведення військової мобілізації. Центр зайнятості визначає три основні причини безробіття серед ВПО: 1) неможливість працювати через інвалідність, вік або потребу доглядати за іншими; 2) небажання працювати (низька заробітна плата вважається основною причиною, однак представники ОМС висловили нерозуміння переваги повної відсутності доходу над низьким доходом у таких випадках); 3) труднощі з пошуком можливостей працевлаштування за фахом.

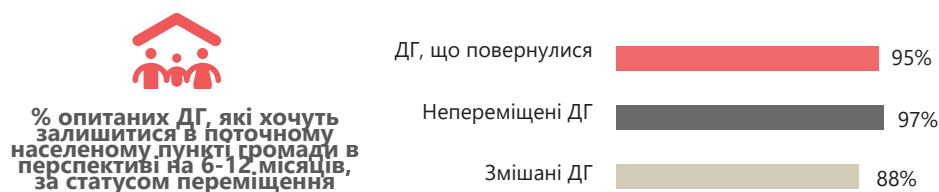
ДОХІД

Згідно з результатами дослідження, **непереміщені домогосподарства є найвразливішою категорією в громаді в аспекті доходів та соціально-економічної стабільності**. Ця вразливість стала ще більше вираженою на тлі і без того нестабільного становища непереміщених осіб ще до початку війни, оскільки значну їх частку складають люди похилого віку та люди з хронічними захворюваннями. Домогосподарства, які повернулися, та змішані домогосподарства здебільшого зазначали, що їхнім джерелом доходу є постійна оплачувана робота. Водночас більшість непереміщених домогосподарств (які, в основному, складаються з осіб похилого віку) повідомили, що покладаються на пенсію, якої потенційно не вистачає на покриття основних витрат на життя (Рисунок 4).

Рисунок 4: Три основні джерела доходів ДГ, за статусом переміщення

Медіанний місячний дохід на одного члена був вищим у домогосподарств, що повернулися, та змішаних домогосподарств порівняно з непереміщеними домогосподарствами. Проте усі домогосподарства, незалежно від їхнього статусу переміщення, назвали покращення життєзабезпечення ключовою передумовою їхнього проживання в населених пунктах громади на період від 6 місяців до року.

Медіанний місячний дохід на одного члена ДГ, за статусом переміщення

6 250 грн	ДГ, що повернулися
4 500 грн	Непереміщені ДГ
6 000 грн	Змішані ДГ

Рисунок 5: Необхідні довгострокові умови у бажаному місці проживання, вказані ДГ, за статусом переміщення

	ДГ, що повернулися	Непереміщені ДГ	Змішані ДГ
Покращення економічного становища ДГ	53%	41%	59%
Доступ до працевлаштування	19%	15%	29%
Доступ до базових державних послуг	19%	22%	27%

Більшість КІ (4 з 6) наголосила на тому, що труднощі із життєзабезпеченням, з якими стикаються жителі громади, пов'язані в основному з низькими зарплатами. Під час ОФГ ВПО та особи, що повернулися, розповіли про свої тривалі фінансові проблеми з моменту початку повномасштабної війни та скорочення витрат до покриття наосновніших життєвих потреб. Згідно з отриманими даними, найбільш економічно вразливими серед них були пенсіонери, які покладалися на мінімальні пенсії та допомогу від родичів; деякі з пенсіонерів займалися дрібним фермерством, щоб сформувати додаткове джерело життєзабезпечення.

«Заробітна плата низька, зовсім не покриває витрати. Можливо, десь на виробництвах є більша заробітна плата, ніж в тому колі, про яке я знаю, але ця заробітна плата абсолютно не конкурентна. Ми, мешканці, практично нічого не купуємо для себе, весь зарібок йде на харчування, утримання господарства і комунальні витрати».

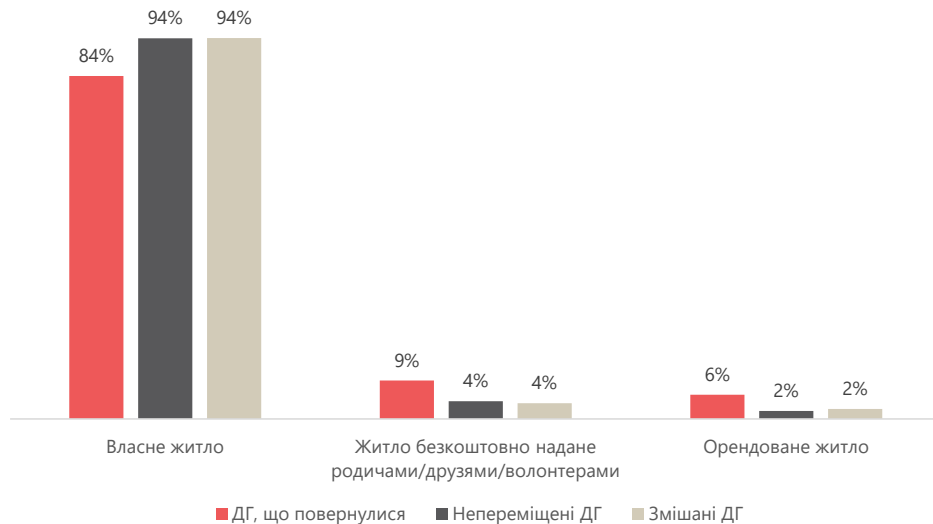
- Представник НУО

ДОСТУП ДО ЖИТЛА

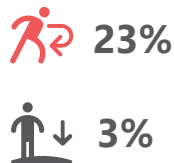
Повномасштабне вторгнення призвело до серйозних пошкоджень житлового фонду Бородянської громади, особливо у самій Бородянці, яку визначають одним з найбільш постраждалих населених пунктів Київської області¹⁹. Згідно з офіційними даними, на відновлення очікують ще 28 багатоквартирних будинків та 1 062 приватних будинків з житлового фонду, що зазнав пошкоджень, через що багато жителів досі залишаються без домівок²⁰.

Як показано на Рисунку 6, більшість домогосподарств, незалежно від статусу переміщення, вказали, що володіють власним житлом. Однак, частка домогосподарств, що повернулися, які повідомили, що проживають у власному житлі, була меншою порівняно з непереміщеними та змішаними домогосподарствами. Окрім цього, домогосподарства, що повернулися (66%), частіше повідомляли про пошкоджене або зруйноване житло внаслідок бойових дій порівняно з непереміщеними (54%) та змішаними домогосподарствами (54%). Під час ОФГ **багато учасників з числа осіб, що повернулися, розповідали про пошкоджене житло внаслідок бойових дій, що велися на території громади у 2022 році, зокрема про пошкодження даху в приватних будинках або зруйновані квартири.**

Рисунок 6: Типи житла, в якому проживають ДГ, за статусом переміщення

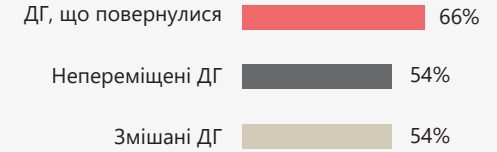
% опитаних членів ДГ, які повідомили про наявність офіційного статусу ВПО, за статусом переміщення

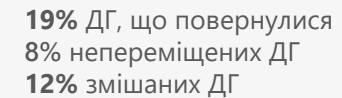
з них **41%** повідомили про офіційну реєстрацію як ВПО в межах громади

% опитаних ДГ, які повідомили про пошкоджене житло, за статусом переміщення

% ДГ, які повідомили про пошкодження житла, що не підлягає ремонту, за статусом переміщення

Серед домогосподарств, у яких було пошкоджене житло, саме домогосподарства, що повернулися, частіше повідомляли, що їхнє житло не підлягає ремонту. Особливо помітною ця тенденція була в Бородянці, де майже чверть (22%) домогосподарств, що повернулися, зазначила, що їхнє житло не підлягає ремонту, порівняно з 10% в сільській місцевості. Це змусило частину домогосподарств, що повернулися, переїжджати в модульні або дачні будинки, що нерідко призводило до погіршення житлових умов.

«Раніше ми жили в квартирі в Бородянці, але вона зруйнована. Тому зараз ми мешкаємо на власній дачі... У квартирі жити було зручніше, бо там все було. А зараз вимушені все будувати заново».

- Особа, що повернулася в Бородянку

Під час ОФГ кілька ВПО зазначили, що сплата оренди за їхнє теперішнє житло в громаді стала для них значним фінансовим тягарем, і характеризували свою загальну житлову ситуацію як нестабільну. Вони також підкреслювали, що якість орендованого житла є гіршою, ніж у власному, де вони проживали до вимушеного переміщення. Окрім того, деякі ВПО ділилися думками щодо недоцільності інвестицій у покращення умов в орендованому житлі, оскільки власники планували його продаж, що негативно позначалося на якості життя переселенців.

«В будинку, який ми винаймали, вибило вікна і пошкодило двері. Ми як змогли встановили двері, а вікна так і не міняли, бо будинок не наш, ми не можемо його ремонтувати. Зараз господар будинку говорить, що, можливо, влітку він його буде продавати, то нам треба буде з'їжджати з цього будинку. Тому нам немає сенсу вкладатись в його ремонт і облаштування».

- ВПО з Бородянки, переміщена з 2014 р.

ПОВЕРНУТИСЯ ЧИ ЗАЛИШИТИСЯ: НАМІРИ ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ З БОРОДЯНСЬКОЇ ГРОМАДИ

У березні 2024 року Ініціатива REACH провела ОФГ в онлайн форматі за участі біженок з Бородянської громади, які проживають в країнах Європейського Союзу, і поки що вирішили не повертатися назад в Україну. Учасниці розповіли про численні переїзди в межах України, а також переміщення між різними країнами Європи до моменту оселення в поточному місці проживання. Всі учасниці ОФГ зазначили, що були змушені покинути свої домівки через обстріли, бомбардування та загрозу окупації громади російськими військами. Проте учасниці не очікували, що повномасштабна війна затягнеться, а їхнє перебування за кордоном триватиме так довго.

«Запрошення у мене було, ще як ми сиділи в підвалі. Керівниця з Швеції написала, щоб ми їхали до них, що вони нас підтримають. І ми виїхали, бо я знала, що тут буде можливість перечекати на літо і додому, - ми так і їхали».

- Біженка з України в Швеції

Учасниці ОФГ наголосили на тому, що ключовим фактором для їхнього можливого повернення в Україну є загальне покращення безпекової ситуації в країні, враховуючи, що вони здебільшого інтегрувалися економічно та знайшли гідне житло в приймаючих країнах. Учасниці погодилися, що в Україні є забагато ризиків через регулярні обстріли українських територій збройними силами Російської Федерації. Також вони відзначили брак бомбосховищ у громаді, що створювало додаткові перешкоди для їхнього повернення. Побойовання за безпеку їхніх дітей також стоїть на заваді рішенню учасниць ОФГ повернутися.

«Якщо я повернусь, то працювати я буду в Києві, а залишати доньку саму я не зможу, і возити її з собою я не зможу. Боюся залишати одну доньку в Бородянці: раптом щось трапиться, а ми окремо».

- Біженка з України у Швеції

Серед інших факторів, що впливають на рішення біженок залишитися за кордоном, також згадувалися проживання за кордоном разом зі сім'єю, розлучення з чоловіком, який залишився в Україні, інтеграція дітей або внуків у приймаючих країнах, а також стабільність закордонної системи освіти.

Кожного ранку я виходжу на терасу, дивлюся, як летять літаки, і думаю: «Колись я полечу додому...» Якби не мої діти, які навчаються і знають мову, і які вже себе бачать в Європі, тому що вони виїхали в такому віці, а це 13-14 років, - це такий вік, коли в них формується прив'язаність до батьківського дому...».

- Біженка з України в Бельгії

На наміри залишитися за кордоном серед іншого впливає і економічна нестабільність та скорочення фінансування галузей (зокрема науки та освіти), у яких деякі з учасниць ОФГ були працевлаштовані до повномасштабного вторгнення. Вищий рівень заробітної плати, можливість підтримувати рідних, які залишилися в Україні, а також доступ до соціальної допомоги за кордоном також значною мірою сприяли їхньому рішенню залишитися.

Конфлікти щодо розподілу коштів на відбудову, напружені відносини між жителями громади та місцевою владою, а також загальна соціальна нестабільність в Бородянській громаді згадувалися серед додаткових факторів, що перешкоджають поверненню біженок до своїх довоєнних домівок.

Окрім проблем з безпекою, учасниці ОФГ також обговорили можливість покращення житлових умов у громаді, щоб заохотити людей повертатися назад, шляхом:

Забезпечення високої якості державних культурних та освітніх послуг з метою підтримки людського потенціалу та згуртованості в громаді

Оновлення системи сортування сміття і дотримання міжнародних стандартів переробки та вивезення відходів

Забезпечення доступності громадського транспорту та інклюзивності громадської інфраструктури за допомогою встановлення пандусів та ескалаторів

«Я в Бородянці організовувала толоки, і ми збирали море сміття. Я не знаю, чому люди вивозять сміття у поле і ліс... В Україні мало пандусів і ескалаторів. Не можу зайти з візком у транспорт в Бородянській громаді».

- Біженка з України в Німеччині

Кінцеві примітки

1. Центр економічної стратегії, [План відновлення та розвитку Бородянської селищної територіальної громади Київської області](#), червень 2023 року.
2. Там само.
3. За даними Бородянської селищної ради.
4. За даними Бородянської селищної ради.
5. За даними Бородянської селищної ради.
6. За даними Бородянської селищної ради.
7. За даними Бородянської селищної ради.
8. За даними Бородянської селищної ради.
9. За даними Бородянської селищної ради.
10. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, [Власники зруйнованого внаслідок бойових дій житла мають право на виплати ВПО](#), 22 січня 2024 року.
11. Кабінет Міністрів України, Постанова №382, [Про реалізацію експериментального проєкту щодо відновлення населених пунктів, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації](#), 25 квітня 2023 року.
12. Змішані домогосподарства в Бородянській громаді - це домогосподарства, в яких частина осіб були переміщеними і повернулися назад, а інші залишилися непереміщеними.
13. IMPACT Initiatives, [Лонгітюдне дослідження українських біженців та осіб, що повернулися в Україну](#).
14. Оскільки ВПО з інших регіонів становили лише 2% серед усіх опитаних осіб, їхні дані цілеспрямовано не включалися в статистичний аналіз. Для профілювання ситуації таких ВПО використовувалися якісні дані з метою забезпечення більш повного аналізу.
15. Змішаний формат навчання - це метод організації освітнього процесу, за якого частина навчання проводиться очно під безпосереднім наглядом вчителя у класі, а інша частина складається зі самостійної роботи та використання онлайн ресурсів. У Україні запроваджено змішаний формат навчання задля організації навчального процесу в умовах війни та подолання частини обмежень якості освіти в умовах виключно віддаленого формату навчання. Нова Українська школа, [Змішане навчання: як організувати якісний освітній процес в умовах війни](#), 3 жовтня 2022 року.
16. Бородянська селищна рада, [Бородянська територіальна громада. 10 років відновлення. План на 2024-2034 роки](#).
17. Згідно з вимогами українського законодавства навчальні заклади впроваджують навчання у другу зміну лише за умови, якщо кількість учнів перевищує дозволена нормативними документами у сфері охорони здоров'я. Нова українська школа, [Як організувати навчання у дві зміни - Роз'яснення Держслужби якості освіти](#), 15 жовтня 2019 року.

18. У березні 2022 року Кабінет Міністрів України (КМУ) прийняв рішення про виплати ВПО для забезпечення підтримки понад 5 мільйонам ВПО шляхом надання фінансової допомоги вразливим категоріям, при цьому сприяючи їхньому працевлаштуванню (Постанова №332). У зв'язку з новими фінансовими вимогами донорів і впровадженням цільових програм у Постанову були внесені зміни від 1 березня 2024 р., внаслідок чого частина ВПО втратила право на отримання виплат. Згідно з новими вимогами ВПО працездатного віку повинні надати довідку про доходи, а також активно шукати роботу. Кластер захисту, УВКБ ООН. [Оновлені дані щодо змін в порядку виплат ВПО \(Постанова КМУ №332\)](#), 10 травня 2024 року.
19. Суспільне Київ, [У Бородянці знайшли підрядників на відбудову чотирьох багатоповерхових будинків, 19 жовтня 2023 року](#).
20. Бородянська селищна рада, [Бородянська територіальна громада. 10 років відновлення. План на 2024-2034 роки](#).

ПРО ІНІЦІАТИВУ REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних інструментів та продуктів, які підвищують спроможність суб'єктів гуманітарної діяльності ухвалювати рішення на основі фактичних даних у контекстах надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовує REACH, охоплюють збір первинних даних і глибинний аналіз, а вся діяльність здійснюється через механізми міжвідомчої координації гуманітарної допомоги. REACH - це спільна ініціатива IMPACT Initiatives, ACTED і навчально-дослідного інституту - Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях (UNITAR-UNOSAT).